

A KÚRIA

mint felülvizsgálati bíróság

v é g z é s e

Az ügy száma: Gfv.VI.30.049/2022/4.

A tanács tagjai: Dr. Farkas Attila a tanács elnöke

Dr. Gáspár Mónika előadó bíró

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin bíró

A felperes: felperes1

A felperes képviselője: dr. Sz. Cs. kamarai jogtanácsos cím1

Az alperes: alperes1

Az alperes képviselője: dr. Ravasz László Endre ügyvéd cím2

A per tárgya: kölcsönszerződésből eredő tartozás

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

Szegedi Törvényszék 2.Pf.20.851/2021/6. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és határozatának száma:

Szegedi Járásbíróság 21.P.20.678/2019/61. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a felülvizsgálatot megtagadja.

A végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] A felperes keresetében a S. Zrt. jogutódjaként kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest a vele kötött 2008. december 13-i kölcsönszerződés alapján 1.301.760 forint tőke és járulékai megfizetésére.

[2] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Anyagi jogi kifogásában többek között arra hivatkozott, hogy közte és a felperes jogelődje között létrejött kölcsönszerződés az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás hibája miatt érvénytelen a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209. § (1) és (4) bekezdése, 209/A. § (2) bekezdése, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 203. § (6) bekezdése, valamint a 93/13 EKG irányelv mellékletének 1. pont i) alpontja alapján.

[3] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 1.301.760 forint tőkét, ezen tőkeösszeg után 2016. január 2. napjától a kifizetés napjáig járó évi 10,49 %-os mértékű késedelmi kamatot, 12.787 forint lejárt ügyleti kamatot és ennek 2016. január 2. napjától a kifizetés napjáig járó évi 6 %-os késedelmi kamátát, 4.200 forint egyéb költséget, 21.312 forint lejárt késedelmi kamatot, továbbá 145.062 forint elsőfokú perköltséget.

[4] Határozata indokolásában – többek között – kifejtette, hogy a Szegedi Ítéltábla Pf.III.21.261/2016/9. számú jogerős ítéletével megállapította, a felperes jogelődje az alperest az árfolyamkockázatról megfelelően tájékoztatta, ezért a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés nem érvénytelen. Mivel a Szegedi Ítéltábla a felek között az alperes egyező tényállításán alapuló egyező jogot már elbírált, így az a perben előadott érvénytelenségi kifogás keretében sem tehető ismételt vitássá. Az árfolyamrés tisztességtelensége jogkövetkezményét a 2014. évi XXXVIII. törvény, illetőleg a 2014. évi XL. törvény alapján a felperes jogelődje az elszámolással rendezte, így ezt az érvénytelenségi okot jogszabály kiküszöbölte, ezért az árfolyamrésre vonatkozó általános szerződési feltételek tisztességtelenségére jelen perben az alperes már nem hivatkozhat.

[5] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes jogelődje szerződészerűen teljesített. A felperes jogelődjének szerződésből eredő kötelezettsége a kölcsön nyújtása volt, amely nem vitásan megtörtént. A kölcsönszerződéssel az alperes célja az volt, hogy kölcsönhöz jusson és azt személygépjármű megvásárlása érdekében felhasználja, e célt az alperes elérte. A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem állapítható meg, hogy a szerződésnek ezen túlmenő célját az alperes a felperes jogelődjével közölte volna. A kölcsönszerződés megkötéséből, annak tartalmából nem következik, hogy a felperes jogelődje „garantálta volna” az alperes számára a forintalapú kölcsönhöz képest alacsonyabb kamatot, illetőleg alacsonyabb törlesztőrészeket a futamidő végéig. Ilyen tartalmú szolgáltatást a felperes jogelődje nem vállalt, ezért szerződésszegése, azaz hibás teljesítése nem állapítható meg, ebből következően az alperes jogi érvelése nem alapos a szerződés teljesítésének felperes jogelődjének felróható lehetetlenülése kapcsán sem.

[6] Kitért arra is, hogy a hitelképesség esetleges téves felmérése sincs kihatással a szerződés érvényességére, hiszen sem az rPtk., sem a 361/2009. (XII. 30.) Korm. rendelet a hitelképesség esetleges téves felméréséhez nem fűzte a szerződés polgári jogi érvénytelenségének jogkövetkezményét. Megjegyezte még az elsőfokú bíróság, hogy a kölcsön kamatokkal történő visszafizetése sem jogi, sem fizikai okból nem lehetetlenült, nem állapítható meg az érdekbeli vagy a gazdasági lehetetlenülés sem.

A felperes, mint engedményes a perben igazolta, hogy a jogelődjének felmondása alapos okból történt, hiszen az alperesnek a felmondás időpontjában több havi törlesztési hátraléka állt fenn. A felmondás következtében a szerződés megszűnt és az alperes köteles a fennálló tartozása megfizetésére.

[7] Az alperes fellebbezése folytán eljáró törvényszék az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[8] Indokolásában – többek között – rámutatott, mivel a szerződés érvénytelensége kapcsán a Szegedi Ítéltábla hivatkozott döntésével az anyagi jogerőhatás beállt [Pp. 360. § (1) bekezdés], az alperesnek a szerződés érvénytelenségére vonatkozó jogállítása jogerős ítélettel elbírálást nyert, így azt az alperes utóbb védekezéssel sem teheti vitássá. Osztotta az elsőfokú bíróságnak a szerződés lehetetlenülésével, valamint a kockázat elbírálásának jogi jelentősége kapcsán kifejtett álláspontját. E körben hivatkozott a Kúria Gfv.VII.30.438/2019/13. számú eseti döntésére, valamint a 2/2014. és a 6/2013. PJE jogegységi határozatára. A másodfokú bíróság rögzítette, az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperes jogelődjének teljesítése az rPtk. 277. § (1) bekezdés a)-c) pontjában foglaltaknak megfelelt, ezért a hibás teljesítés jogi ténye sem volt megállapítható.

[9] A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet és egyúttal a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet a Kúria közzétett határozatától eltérés miatt a Pp. 409. § (3) bekezdése alapján. Álláspontja szerint a jogerős ítélet az alperes szerződéses céljának félretételével ellentétes a Kúria 6/2013. PJE határozata III. pontjában, az árfolyamkockázat viselését előíró szerződéses feltétel gazdasági következményeinek vizsgálata nélkül pedig a 2/2014. PJE határozat 1. és III. pontjaiban, valamint a BH2020.5.151., a BH2020.5.152. és a BH2021.5.141. számon közzétett, valamint a Gfv.VII.30.256/2020/9. számú határozatokban foglaltakkal. A felmondás érvénytelensége

tekintetében kiemelte, a felperes felmondását jogszerűtlenné tette, hogy szerződésszerű teljesítésével [rPtk. 277. § (1) bekezdés c) pont] az alperesnek nem keletkezett volna a felmondást megalapozó hátraléka, amellyel kapcsolatban megjelölte a Kúria 4/2021. PJE határozatát, a Gfv.VI.30.071/2019/9. számú ítéletét. Az ügy érdemére kiható jogszabálysértésként a Pp. 48. § (6) bekezdését, 279. § (1) bekezdését, 346. § (5) bekezdését, az rPtk. 209/A. § (2) bekezdését jelölte meg.

[10] A Kúria előjáróban rögzíti, mivel a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték az ötmillió forintot nem haladja meg, ezért a Pp. 408. § (1) bekezdése és 409. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem elbírálása érdekében az alperesnek engedélyezés iránti kérelmet kellett előterjesztenie.

[11] A Kúria az alperes engedélyezés iránti kérelmét a Pp. 411. § (1) bekezdése alapján vizsgálta.

[12] A kérelemhez kötöttség perjogi szabályából következően [Pp. 2. § (2) bekezdés] – miként azt a felülvizsgálat engedélyezésével összefüggésben már a 2/2017. (XI. 13.) PK vélemény is, majd azt követően az 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény (a továbbiakban: PK vélemény) a 6. pontjában értelmezte – a Kúria a felülvizsgálatot kizárólag a fél által megjelölt okból engedélyezheti. Erre figyelemmel az alperes által előterjesztett felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet abból a szempontból vizsgálta, hogy az abban előadottakra figyelemmel a jogszabálysértés vizsgálata a Kúria közzétett határozatától jogkérdésében eltérés miatt indokolt-e.

[13] Jelen ügyben a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben előadottak alapján – az alábbiak szerint – a Pp. 409. § (3) bekezdésében foglalt követelmények nem teljesültek.

[14] A Kúria a Pp. 409. § (3) bekezdése szerinti engedélyezési okot a PK véleményben értelmezve megállapította, hogy az akkor teszi lehetővé a felülvizsgálat engedélyezését, ha az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben eltér.

[15] Téves volt az alperes hivatkozása a Kúria 6/2013. PJE határozatától, kiemelten annak III. 2.b) pontjától, a 2/2014. PJE határozat I. és III. pontjaitól, valamint a BH2020.5.151. számú [helyesen: Gfv.VII.30.096/2019/5. számú és BH2020. 151. számon közzétett], a BH2020.5.152. számú [helyesen: Gfv.VII.30.270/2019/6. számú és BH2020. 152. számon közzétett] és a BH2021.5.141. számú [helyesen: Gfv.VII.30.090/2020/9. számon közzétett] határozatától való eltérésre a jogerős ítélet eredményeként.

[16] A Kúria a 6/2013. PJE és a 2/2014. PJE határozataiban – egyebek mellett – a deviza alapú kölcsönszerződések lényegadó sajátosságairól, illetve az e szerződésekben az árfolyamkockázat korlátlan viselésére vonatkozó kikötések tisztességtelensége tárgyában is állást foglalt. A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben megjelöltek egyedi ügyekben hozott határozatokban pedig a hivatkozott PJE határozatok alkalmazásával döntött a Kúria az árfolyamkockázattal összefüggésben érdemben vizsgált általános szerződési feltételek megfelelőségéről.

[17] Jelen ügyben viszont a felperes érvényes és utóbb megszűnt szerződésből érvényesített igényt, amelyet a jogerős ítélet a megítélt összegben ennek megfelelően talált alaposnak. Az alperes jelen perben előterjesztett érvénytelenségi kifogása pedig azért nem volt érdemben vizsgálható, mivel az első- és a másodfokú ítéletekben részletezettek szerint a jelen perben előadott érvénytelenségi ok tárgyában korábban már jogerős ítélet született [Szegedi Ítéltábla Pf.III.21.261/2016/9.; Pp. 360. § (1) bekezdés]. A korábban beállt anyagi jogerőhatás zárta ki az ügyben az árfolyamkockázat viselését előíró szerződéses feltétel tisztességtelenségének érdemi vizsgálatát, ennél fogva az idetartozó módszertan alkalmazását, miből következően nem merülhetett fel a jogerős ítélet eredményeként az alperes által megjelölt határozatoktól való eltérés lehetősége az árfolyamkockázat viselését előíró szerződéses feltétel tisztességtelenségének érdemi megítélése miatt.

[18] A 6/2013. PJE jogegységi határozat egyebekben a III.1. pontja a devizaalapú kölcsön lényegét abban fogalmazta meg, hogy az adós tartozása devizában keletkezik, a kölcsön folyósítására és a törlesztésére pedig forintban kerül sor. Abból következően, hogy a tartozás devizában van megállapítva, az adós forintban teljesítendő fizetési kötelezettsége a forint erősödésétől, gyengülésétől függ: az adósnak a devizában meghatározott kölcsönért a forint gyengülése esetén többet kell visszafizetnie, terhei növekednek, míg erősödése esetén kevesebbet, terhei csökkennek. Ezzel szemben a hitelező helyzetére az árfolyam változása nem hat ki, hiszen az adós általi visszafizetéskor forintban ugyanolyan értékű devizához jut, mint amennyit folyósított. Tartalmazza ezen felül a vizsgált jogegységi határozat adott pontja, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés megkötésekor a kölcsönvevő szándéka arra irányult, hogy forintban jusson a kölcsönhöz és tartozását is forintban fizesse vissza, kamatfizetési kötelezettsége ugyanakkor a szerződéskötés idején jellemző forintkölcsönre irányadó kamatnál jelentősen alacsonyabb legyen. Ezen elvárásnak felelt meg a deviza alapú hitelezés konstrukciója, melynek alapjául az rPtk. 231. §-ának szabályai szolgáltak.

[19] A III.2.b) pont alatt – a deviza alapú szerződés konstrukciójának jóerőkölcsbe ütköző jellegét vizsgálva – szintén rögzítette a 6/2013. PJE jogegységi határozat, hogy a deviza alapú kölcsönszerződések megkötésére azért került sor, mert az adós célja az volt, hogy a forint kölcsönszerződések esetén irányadó kamatnál alacsonyabb kamattal jusson kölcsönhöz. Erre csak úgy volt lehetőség, ha devizában adósodik el, ami egyben azt jelenti, hogy vállalja az árfolyamváltozás kockázatát, melynek iránya, mértéke előre nem látható, nem kiszámítható. Kitért ezzel kapcsolatban a Kúria egyúttal arra is, hogy a szerződéses konstrukcióból származó árfolyamkockázatot az adós szempontjából kiegyenlíthette az az előny, amely az alacsonyabb kamattal és törlesztőrészletben mutatkozott, tehát mindkét fél realizálhatott számára fontos előnyöket, az aktuális gazdasági, üzleti érdekeinek megfelelően.

[20] Az alperes tévesen, csupán egy kiragadott elemére nézve tartotta relevánsnak a 6/2013. PJE határozat indokolását. Álláspontjától eltérően a jogegységi döntés nem magának a deviza alapú kölcsönszerződésnek magának és nem is a szerződő felek közösen meghatározott céljának, hanem az adós saját, őt a szerződéskötéskor motiváló egyéni megfontolásként ismerte el azt, hogy a forintkölcsönöknél alacsonyabb kamatozás mellett jusson kölcsönhöz. Mindehhez szorosan hozzátartozik és így is emelte ki a jogegységi döntés – szemben az alperes stabil törlesztőrészletekre vonatkozó érvelésével –, hogy az előzőek fejében a kölcsönt felvevők vállalták az árfolyamváltozás kockázatát [III. 2.e) pont]. Az árfolyamkockázat ugyanis a kirovó és a lerovó pénznem eltéréséből adódó, szükségképpen és

automatikus következmény, a deviza alapú kölcsönszerződések jellegéből következik [6/2013. PJE határozat III/2. a) pontjához tartozó indokolás; EUB C-51/17. számú ítélet].

[21] Megjegyzi ezzel kapcsolatban a Kúria, hogy az alperesnek a perbelivel azonos, a 6/2013. PJE határozaton is alapuló jogi érvelése tárgya volt az előtte Gfv.VII.30.438/2019. számon indult felülvizsgálati eljárásnak. E határozatból is kitűnően – az adott szerződés értelmezésén túl – a 6/2013. PJE határozatnak sem tulajdonítható olyan tartalom, hogy deviza alapú kölcsönszerződés esetén elfogadott szerződéses célként, vagy a szerződő pénzügyi intézmény kötelezettségvállalásaként – valójában a fogyasztó teljesítésének korlátjaként – lenne meghatározott az alperes által állított tartalom: az adósnak a futamidő teljes idejére a forintkölcsönök törlesztőrészletei mértékében maximált, egyben az aktuális vagyoni és jövedelmi viszonyaihoz mérten stabilan törleszthető fizetési kötelezettség.

[22] Az ügyben eljáró bíróságok – ítéleteik indokolásából kitűnően – nem tértek el érdemi álláspontjuk kialakítása során a jogegységi határozattól.

[23] A Kúria a 4/2021. PJE határozatában a deviza alapú kölcsönszerződések felmondása jogszerűsége tárgyában foglalt állást, és a 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 tv.) értelmezésével az egyes érvénytelen szerződési feltételekre kiterjedő iránymutatást adott a szerződésszegésre alapított felmondás megítélésének szempontrendszeréről. Kimondta – többek között –, hogy **a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések részleges semmissége miatt szükséges elszámolási kötelezettséget előíró DH2 tv. szerinti elszámolás nem zárja ki, hogy a bíróság a polgári jog szabályai szerint utólag vizsgálja, hogy alapos volt-e a pénzügyi intézmény részéről a szerződésnek az adós fizetési késedelmére alapított felmondása; annak jogszerűségét a szerződés érvényes rendelkezései és az irányadó jogszabályok alapján kell megítélni. A kölcsönszerződés fizetési késedelemre alapított felmondása jogszerűségének megítélése során azt vizsgálni, hogy az adósnak – a szerződésben érvényesen kikötött szolgáltatás vonatkozásában és az általa teljesített valamennyi, akár a szerződés érvénytelen részéhez is kapcsolódó befizetési figyelembevételével – keletkezett-e lejárt tartozása, tehát késedelembe esett-e, és a késedelem – a mértékére, illetve a hátralék összegére figyelemmel – olyan érdeksérelmet okozott-e a hitelezőnek, olyan súlyos szerződésszegésnek tekinthető-e, amely megalapozhatja a szerződés azonnali hatályú felmondását.**

[24] Az ügyben eljáró elsőfokú bíróság érdemi álláspontja kialakítása során a vizsgált jogegységi határozatban foglaltaktól nem tért el. Jogi álláspontjától eltérő következtetést – a fellebbezési eljárás korlátaira is tekintettel – a másodfokú ítélet sem tartalmaz.

[25] Hangsúlyozza egyúttal a Kúria, hogy adott ügyet specializáló tényállás mellett – kiemelten arra tekintettel, hogy a perbeli kölcsönszerződés 2015. november 19-i felmondását jóval megelőzte a DH2 tv.-en alapuló, 2015. február 1-jével megtörtént kötelező elszámolás a tisztességtelen szerződési feltételek alkalmazásával összefüggésben – nem merült fel a 4/2021. PJE határozattól való eltérés lehetősége: alapvetően az, hogy a hitelező a törlesztőrészleteknek a 2014. évi XXXVIII. törvény szerint érvénytelen szerződéses rendelkezésen alapuló részének nemteljesítését vette (vehette) volna figyelembe utóbb az adós fennálló késedelmeként és a felmondás okaként.

[26] Rámutat végül a Kúria, hogy a korábban kifejtettekből – kiemelten a deviza alapú kölcsönszerződés elfogadott szerződéses céljának és a szerződő pénzügyi intézmény kötelezettségvállalásának értelmezéséből – következett egyúttal, hogy a felmondás érvénytelensége (jogszerűtlensége) körében sem volt helytálló az alperes korábbival azonos érvelése [rPtk. 277. § (1) bekezdés c) pont], és fel sem merülhetett az ügyben a Kúria Gfv.VI.30.071/2019/9. számú ítéletétől való eltérés lehetősége.

[27] A végzés ellen a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja alapján felülvizsgálatnak nincs helye.

Budapest, 2022. június 7.

Dr. Farkas Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Gáspár Mónika s.k. előadó bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelül: